



DABRONY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Dabrony bemutatása	4
3. Örökségünk	6
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	12
5. Építészeti útmutató, ajánlások	17
<i>Telepítés</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Ipari terület</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertészeti útmutató</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
<i>Utcák, terek</i>	
<i>Hirdetések, reklámtáblák, sajátos építményszíntípusok</i>	
6. Mai példák	35
7. Impresszum	37



BEVEZETÉS

1

Dabrony településképi arculati kézikönyvében szeretnénk bemutatni a Veszprém megyében, a Marcal-medence peremén található község történetét, természeti és épített értékeit. A kézikönyv egy összefoglaló kiadvány, amely mind a helyi lakosság, mind a település iránt érdeklődők számára hasznos lehet. Az építészeti ajánlásokra nagy hangsúlyt fektettünk.

A fényképeken, ábrákon bemutatott helyes, illetve kerülendő példák színesítik a kézikönyvet, azt könnyebben értelmezhetővé teszik. Ajánlásainkat szakmai szempontok alapján állítottuk össze, melyek jól illeszkednek a településképhez. A lakóházak egysége kiemelt szerepet játszik az utcakép kialakításában, amely a településképp meghatározó eleme. Egy jól kivitelezett felújítás, építés illeszkedik az utcaképbe. A hagyományok ápolása, az innovatív technológiák ehhez illeszkedő alkalmazása tekinthető helyesnek, követve a fenntartható fejlődés elvét.



Reméljük, hogy a jövőben a településen járva láthatunk ajánlásaink közül megvalósult építészeti megoldásokat. Fontos kiemelni, hogy a kézikönyv nem tekinthető lezártnak, hanem az új ismeretekre nyitott, folyamatosan bővülő, szemléletformáló kiadvány.



DABRONY BEMUTATÁSA

2

Dabrony Veszprém megyében, a Devecseri járásban található. A község közúton több irányból is megközelíthető. Határos települései Nagyalásony, Vid és Nemesszalók. Dabrony a Kisalföld legdélibb részét képező Marcal-medence szélén, a Bakonyaljának is nevezett átmeneti vidéken helyezkedik el. A település lakossága a 2015-ös adatok alapján 350 fő.

A község neve a szláv Dobron személynévből származhat. A falu első említése a XIII. századra tehető. A ma ismert legrégebbi oklevél, amely Dabrony települést megemlíti 1240-ből való. Ugyanakkor a település határában feltárt régészeti leletek arra engednek következtetni, hogy a terület már jóval az Árpád-kor előtt is lakott volt. A fellelt őskori cserepek egy része bronzkorvégi-kora vaskori urnasírok emléke, másik része pedig késő vaskori eredetű.



A XIII-XVI. század között a falu többször is birtokost váltott, ahogy ezt az adománylevelek bizonyítják. Kinizsi Pál, Mátyás királytól kapta meg a falut 1482-ben. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv tanúsága szerint Kinizsi ekkoriban építette a falu első templomát, amely a reformáció -ellenreformáció idején többször is gazdát, „vallást” cserélt. Ma az evangélikus gyülekezet temploma.

A török idők Dabronyt sem kímélték. Az addig 500-800 fős település szinte teljesen pusztává vált, majdnem egészében megsemmisült. A lélekszám az akkori összeírások szerint mindössze 20 fős volt. Feltételezhető, hogy a lakosság nagy része a nehéz időkben a közeli erdőségek mocsaras sűrűjében talált magának menedéket, ahonnan később visszatértek. A török uralom után ismét a Pálosok tulajdonába került a falu, ahol ekkor körülbelül 18 család lakott.

A következő század sem hozott jelentős javulást az itt lakóknak, éltek a jobbágyok sanyarú sorsát. Próbáltak gazdálkodni, ekkoriban próbálkoztak meg a szőlőműveléssel a közeli Somló hegyen, és saját határaikban is. 1884-85-ben Gárdonyi Géza, híres költőnk tanított a településen. Bár rövid ideig élt itt, két jelentős műve is ide köthető: itteni élményei alapján íródott a Lámpás, és az Én falum című könyve.

A következő század ismét viharos időkkel köszöntött a településre. Különösen élénkek voltak ezen a vidéken a magyar nemesi sereg franciák elleni harcai. Ennek emlékét ma is őrzi „Kálvária dombi kereszt”, ahol a néphagyomány szerint a harcokban elesett francia katonák vannak eltemetve. Ebben a században a falvakhoz hozzátartozott a betyár élet jelensége is. Dabronyból származott Sobri Jóska alvezéréként tevékenykedő Milfajt Ferkó, aki talán mindmáig a falu legismertebb, leghírhedtebb szülötte. Milfajt vakmerő, eszes, „tanult” betyár volt, de ez sem mentette meg várható végzetétől, hogy akasztófán végezze. A kivégzése előtt írt búcsúlevelét a Veszprém megyei levéltárban őrzi.

A falu lakói a szabadságharc idején is helyt álltak. Közadakozással, önkéntesek állításával segítették a forradalmárokat.

Az első világháború is mély nyomot hagyott a község életében. Itt is sok halott volt, számtalan sebesült, özvegy és árva nézett nagyon nehéz évek elé. A háború pusztítása után a „békés hétköznapiak” is sok nehézséggel, nélkülözéssel jártak a lakosok számára.



A második világháború során már a polgári lakosság is a harcok részesévé vált. Az előre nyomuló szovjet alakulatok itt már német ellenállásba ütköztek. A falu lakosságának nagy része a határárkokban keresett menedéket. A II. világháború áldozatainak emlékműve is megtalálható a községben.

A háborúk borzalmait utáni földosztás megoldani látszott a földművelésből élő parasztemberek helyzetét. A termelőszövetkezetek megjelenésével viszont nem sokáig gazdálkodhattak földjeiken.

Az első dabronyi termelőszövetkezet 1952-ben alakult, amely 1962-ben külső politikai nyomásra, és megoldatlan belső feszültségek megoldására a nagyalásonyi „Táncsics” szövetkezettel egyesült, amelynek jogutódja Táncsics MG. ZRT. néven ma is működik, sok helybeli embernek adva munkát és megélhetést.

A településen ma közös önkormányzati hivatal jegyzősége működik, de továbbra is legfontosabb feladata a falu építése, szépítése, az itt élő emberek gondjainak megoldása, és a helyi értékek megőrzése.

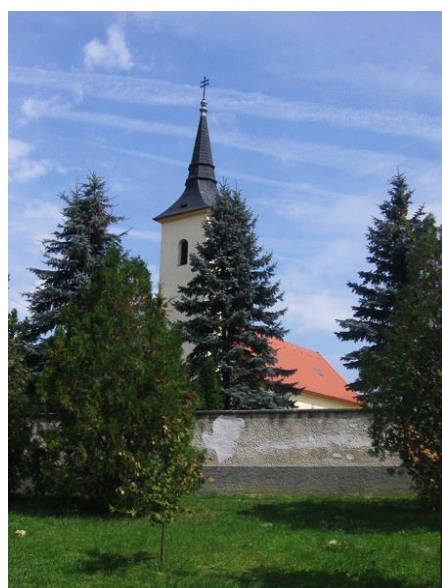


ÖRÖKSÉGÜNK

A település szabályos utcaszerkezettel jött létre, a fésűs beépítés a meghatározó. A község parasztházai mellett számos emlékmű, illetve építmény növeli az épített értékek tárházát. A népi hagyományokat őrző épületek megóvása ajánlott, így megőrizhetjük a település arculatát, melynek ezek az épületek meghatározói.

Evangélikus templom (hrsz. 166)

A műemléki védelem alatt álló templom a XV. században épült. Kinizsi Pál 1482-ben építtette az eredetileg katolikus templomot, gótikus stílusban. A XIX. században egy átépítés során kibővítették. Ex-lege műemléki környezettel rendelkezik (hrsz. 167).



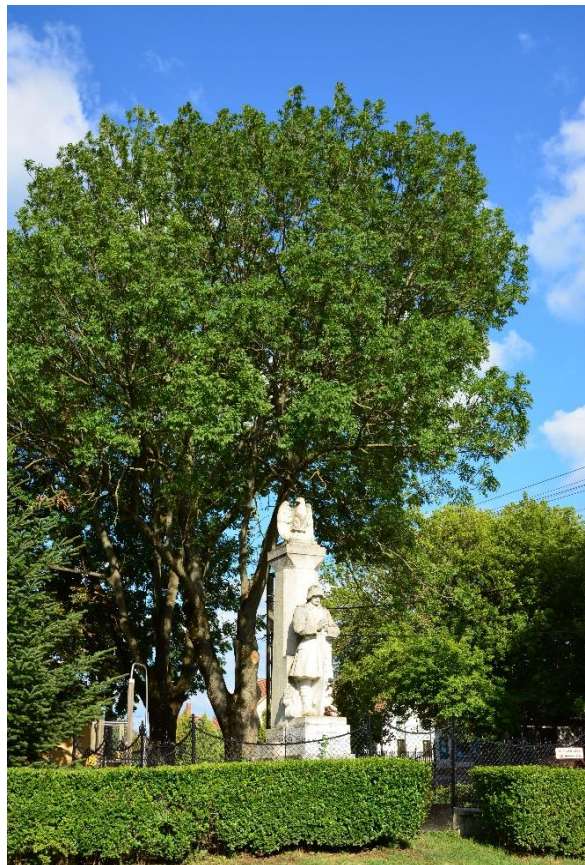
Szent Lőrinc templom

A templom 1788-ban épült, a mai oldaltornyos templomot 1914-ben szentelték fel.



I. világháborús emlékmű

A faluban ma is látható emlékmű a belevésett áldozatok, hősi halottak neveivel. Az emlékművet eredetileg fából készült keresztek vették körül, amit később az 50-es években felújítás helyett eltávolítottak.



Gárdonyi-szobor

Gárdonyi Géza szobra is helyet kapott a falu központjában lévő téren, ugyanis a híres író a községben élt és tanított egy ideig. A szobor Ferenczy Imre szobrászművész alkotása, aki szintén a falu szülötte.



Régészeti lelőhelyek

Dabony településen 14 régészeti lelőhely található, melyet a következő táblázat tartalmaz.

Azonosító	Település	Lelőhely száma	Név	Helyrajzi szám	EOV Y koordináta	EVO X koordináta
7748	Dabrony	1	Hajagos-patak partja	082/12, 082/13, 082/15	519463	212389
7749	Dabrony	2	Hajagos-patak bal partja	082/17, 082/16	519321	212946
7750	Dabrony	3	Hajagos-patak és Gányás-patak találkozása	02/6, 03, 04/6, 04/7, 06/1, 05, 02/5, 039/3, 02/4	519630	213230
7751	Dabrony	4	Tatár-domb (Német-domb)	040/15, 037/2, 135, 039/3, 040/18	519993	213009
7752	Dabrony	5	Kavicsbánya	040/2, 040/11, 046, 047/8	520663	212725
7753	Dabrony	6	Hajagos-patak jobb partja	071/4, 072, 075/1, 074	519836	211966
7754	Dabrony	7	Hajagos fölötti part	071/2	519935	211084
7755	Dabrony	8	Gányás-patak	059/1, 059/2, 059/3, 051/1, 055	521378	212193
7756	Dabrony	9	Gányás-patak jobb oldala	059/1, 059/2	521890	211833
7757	Dabrony	10	Nagyalásonyi-Kis-erdő mellett	056, 053, 055	522052	212370
7758	Dabrony	11	Gányás-patak bal partja	063/2, 063/7 063/2, 063/7	521301	211940
7759	Dabrony	12	Templom	177, 175, 181, 182, 166, 167, 157, 165, 158, 150, 155, 156, 7, 8, 326/1, 327, 170, 328, 329, 331, 169, 168, 330, 171, 172, 174, 346, 9, 10, 13, 11, 12, 14, 48, 149, 183, 179, 178, 326/2, 325, 332, 338	519820	212398
8715	Nemesszalók	6	Országúti-dűlő, Rövid-dűlő, Csalitos-dűlő I.	Dabrony: 021/10, 021/9, 021/3, 021/2 (Nemesszalók: 038/2, 055, 057/5, 057/4, 056, 052, 043/3, 043/2, 043/1, 038/3)	518938	215105
55389	Nemesszalók	9	Országúti-, Rövid- és Csalitos-dűlő II.	Dabrony: 021/1, 021/10, 021/2, 021/3, 021/9 (Nemesszalók: 052)	519297	214527

Természeti értékek

A település a Gányás- és a Hajagos-patak között fekszik. Határai egyik oldalról a Marcal-völgy rétjeivel, mocsaras lápos területeivel, másik oldalról a bakonyi erdők nyúlványaival érintkeznek. A külterület nyugati és kismértékben keleti részét a tájképvédelmi övezet alkotja. Ennek a területnek jelentős része az Országos Ökológiai Hálózathoz is tartozik. A belterülettől északra és északkeletre kunhalom található.



Jelmagyarázat:



ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

4

Dabrony

Veszprém megye építészeti öröksége igen gazdagnak tekinthető. A kisebb falvak többnyire néhány utcával rendelkeznek, jellemzően fésűs beépítéssel. Természetesen a nagyobb városok esetében a bonyolultabb utcaszerkezet is megfigyelhető. A néhány utcás aprófalvak még őrzik az egykoron kialakult településszerkezetet, a hagyományos utcaképet. A települések meghatározó értékei, a többnyire a község középonti helyén magasodó templomok. Az esetenként több száz éves épületek a megye szinte minden településén megtalálhatók.

Dabrony legkorábbi fennmaradt lakóházai az oldalhatárra épült parasztházak. A XX. századra ésszerű okok miatt a keskeny, hosszú telekrendszer jött létre, amelytől csupán a szerek, szegek, ólaskertek, tanyák és középirtokosok telkei tértek el. A parasztházak igen változatos megjelenési formában jöttek létre. A településen jellemző a nyeregvetős, illetve a csonka kontyvetős kivitelezés is.

A tetőfedést többnyire a cserép jelenti, miután a nád, illetve a zsúp használata háttérbe szorult. A parasztházak egy, vagy esetenként több kisebb ablakkal néznek az utcafrontra. Az oromzatokon a timpanonos díszítés igen gyakori.

A paraszti porta szerves részét képezték a gazdasági épületek, ólak, istállók, amelyek az önellátó paraszti életforma lételemei. Ezek többnyire a lakóépület folytatásaként épültek, illetve az udvar egyéb területein álltak. A szocialista kollektivizálást a paraszti porták igen megsínylették, az épületek értelmüket veszítették. A nagyobb tárolókat lebontották, vagy maguktól mentek tönkre. A gazdálkodás alapszintjén még zajlott valami, a szárnyasoktól legfeljebb a sertéstartásig tartott még a ház körüli ügyeskedés, iparkodás. A néhol még egységes paraszti porták ezért igen nagy építészeti értékkel bírnak, állagmegóvásuk ajánlott.

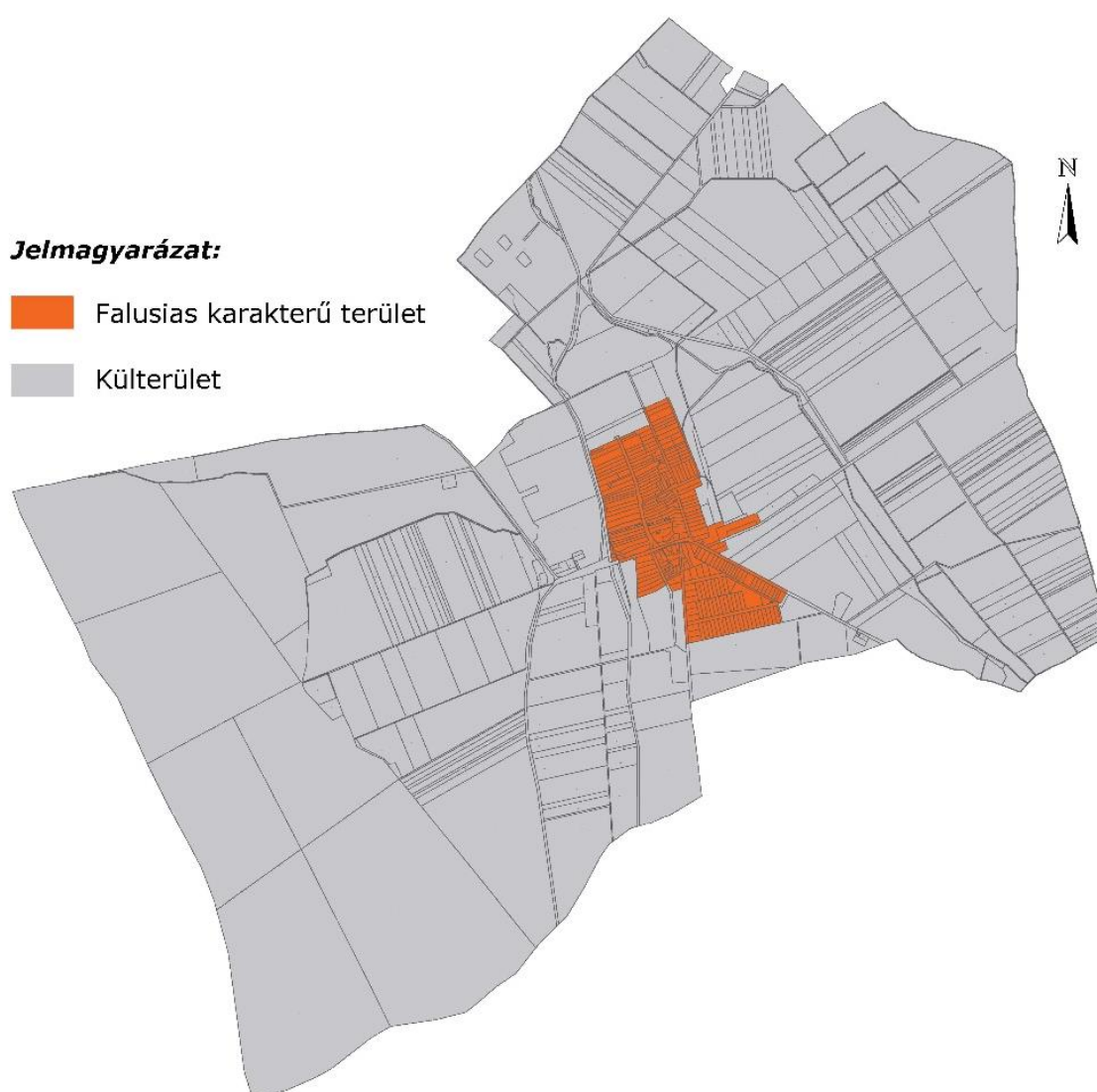
A településkép meghatározói a polgári vonásokkal épült „L” alakú lakóházak.



A településen arculati jellemzők szerint megkülönböztetünk két eltérő építészeti karakterű területet: falusias terület és külterület. A falusias területen lakóhelyek, középületek, utcák találhatók. Az külterületen ipari telep, munkahelyek, szántó, rét, legelő, szőlő, erdő, stb.

A falusias terület elsősorban a közel kétszáz lakóépületnek ad otthont, azonban itt egyéb szakrális és középületeket, utcákat és tereket is találhatunk. Jelenlegi területe a középkor óta lakott, a helyi lakosság így több száz éven keresztül formálta arculatát. A kézikönyvben ezzel a településrészrel kívánunk bővebben is foglalkozni.

A külterület a beépítésre nem szánt egységeket takarja, mely a Hajagos- és a Gányás-patak medrében terül el, valamint az ipari és mezőgazdasági területeket foglalja még magába. Szintén itt találjuk a beépítésre nem szánt területeket, melyek célja a jelenlegi természeti értékek és településkép megőrzése.



Dabrony falusias terület

Dabrony a XIII. századi egyutcás településből formálódott mai képére. Beépített belterületén leginkább lakóházak találhatók, melyek jellemzően oldalhatárra telepítettek. A település középületei a Malom utcában vagy annak környezetében találhatók. Településmorfológiailag többutcás, sakktáblaszerű alaprajzot formáz, ahol az utcák jellemzően egymással párhuzamosan és egymásra merőlegesen futnak. Ezáltal megfigyelhető, hogy az utcák téglalap alakú telektömböket fognak közre.

A településképet nagymértékben meghatározza a település két temploma, melyek magasságukban és homlokatkialakításukban eltérnek a lakóházaktól. Dabrony régebbi, evangélikus temploma műemléki védelem alatt áll.

A belterület központi, főút menti területén zömmel oldalhatáros, utcára merőleges kialakítású lakóházak sorakoznak.

Megfigyelhető, hogy az épített kerítésekbe illeszkedve helyezkednek el a kertkapuk. Az utcára tekintő homlokzatokon népi építészeti elemek tűnnek ki. Többek között a díszített osztópárkányok, illetve a gondosan kialakított füstlyukak. A házak többnyire nyereg- vagy (csonkolt) kontytetővel egészülnek ki, emellett egyes épületek mellvéddel kialakított oldaltornáccal őrzik és továbbörökítik a népi építészeti jegyeit.





Dabrony külterület



A Marcal-völgy azelőtt sástermő ingovány volt. Vízrendezéssel és nagyarányú meliorációs munkával eltűnt a mocsár, megváltozott a környék növényzete, gyeptöréssel szántóvá vált több ezer hektárnyi terület, és a lápgazdálkodást növénytermesztés váltotta fel. Javult a terület vadeltartó képessége, legfeljebb a víziszárnyas lett kevesebb. A nagy kiterjedésű külterületen főként mezőgazdasági területek találhatók: mezőföldek, szántók, gyepek. A természetközeli területek karakterét fontos megőrizni. A belterülettől délre egy nagyobb gazdasági terület fekszik. Ennek beépítése szabályozás alapján, tájba illően lehetséges. Ezen felül, a belterület szoros szomszédságában egy vadásztársaság is helyet kapott, mely 250 hektáros zárt kerttel rendelkezik, ahol évi két alkalommal történik a vadászat. A társaság szálláshellyel is rendelkezik, mellyel Dabrony a vadászturizmus egyik kiemelkedő központja.



ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

Dabrony falusias terület

ÁLTALÁNOS BEÉPÍTÉSI AJÁNLÁSOK

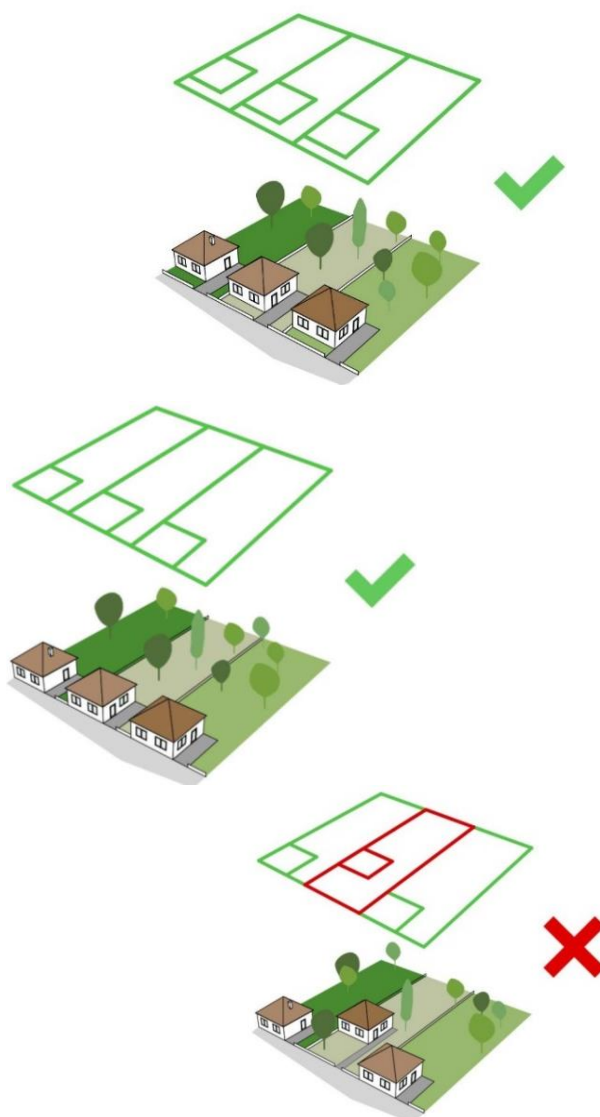
Az építészeti útmutatóban foglaltak segítenek, hogy Dabrony építészeti karakteréhez illő épületek, épületfelújítások és bővítések kivitelezése történjen.

TELEPÍTÉS

Dabrony utcáira a merőleges tetőgerincű, oldalhatáros beépítés jellemző. A településen megfigyelhető, hogy a főút mentén előkert nélküli, utcavonalas beépítések kerültek kialakításra, míg a község többi területén gyakoriak az előkertes telepítések.

Új épületek építése esetén a környezetben tapasztalható telepítéstől, a kialakult beépítési sávtól eltérni nem javasolt. Fontos, hogy környezetbe illeszkedve legyenek elhelyezve az új épületek, ezzel a házak harmonikus utcaképet alkossanak.

A bal oldali képen utcavonalas, a jobb oldali képen előkertes beépítés látható.



TETŐHAJLÁSSZÖG

A településen a meglévő épületek hajlásszöge 35-45 fok között mozog. Javasolt, hogy a meglévő házak közé épülő új épületek közel azonos tetőhajlásszöggel kerüljenek kialakításra, mint az a környezetükben megfigyelhető.

A túl magas vagy túl alacsony hajlásszögű tetővel épített házak falusias településeken rendezetlen utcaképet eredményeznének.

A leírtak miatt kerülendő a „mediterrán” típusú házak építése Dabronyon, melyek nem illeszkednének a községhez.



Az ábrákon és a fényképeken Dabrony községre jellemző épületmagasságok és tetőhajlásszögek láthatók, melyek egységes utcaképet hoznak létre.

MAGASSÁG

Dabrony településképi szempontjából indokolt, hogy a falusias környezetbe újonnan beilleszteni kívánt épületek a meglévőkkel közel azonos magasságban épüljenek.

A községben az egyszintes házak a legjellemzőbbek, melyek több helyen tetőtérbeépítéssel kialakítottak.



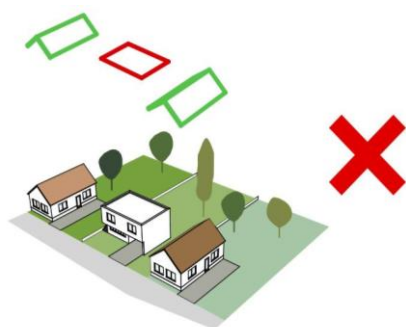
TETŐFORMA

Dabronyon a nyeregtető a leggyakoribb tetőforma. Ezen tetőtípussal rendelkező lakóházak közé nem javasolt összetett, tördelt tetőket és lapostetőt tervezni.

Tetőformáknál fontos, hogy azok a szomszédokhoz hasonlóan kerüljenek kialakításra, elsősorban az utcára jellemző karaktert hordozzák.

A divatos „mediterrán”, kis hajlásszögű, összetett tetők nem illeszkednek a település utcaképébe, így építésük kerülendő.

A képeken Dabronyra jellemző nyeregtetőre látható példa.



SZÍNEK

Dabronyon a homlokzatok színvilága sok esetben világos pasztellszínű vagy fehér. A meglévőkhöz hasonlóan az új épületeknél és felújításoknál is a világos színek használata javasolt, melyekkel biztosítható a harmonikus utcakép kialakítása, megtartása.

Homlokzatokon és tetőhéjalásoknál kerülendő az élénk és harsány színvilág, mely nem illeszkedik a község arculatához.

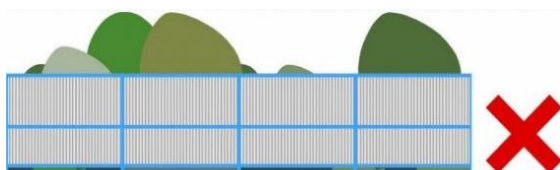
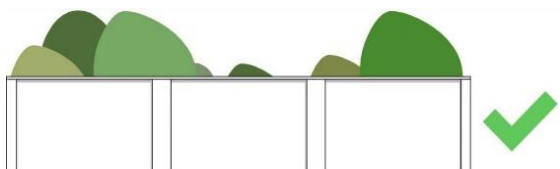


A képen szereplő dabronyi házon javasolt homlokzatszínezés látható. A nyílászárók sötét színben tanácsosabbak lennének.



A képen egy kerülendő színezés látható, a fotó nem Dabronyban készült.





A képeken jó példa látható az áttört fém- és fakerítéshez, melyeket az előkertés beépítésnél javasolt használni.



KERÍTÉSEK

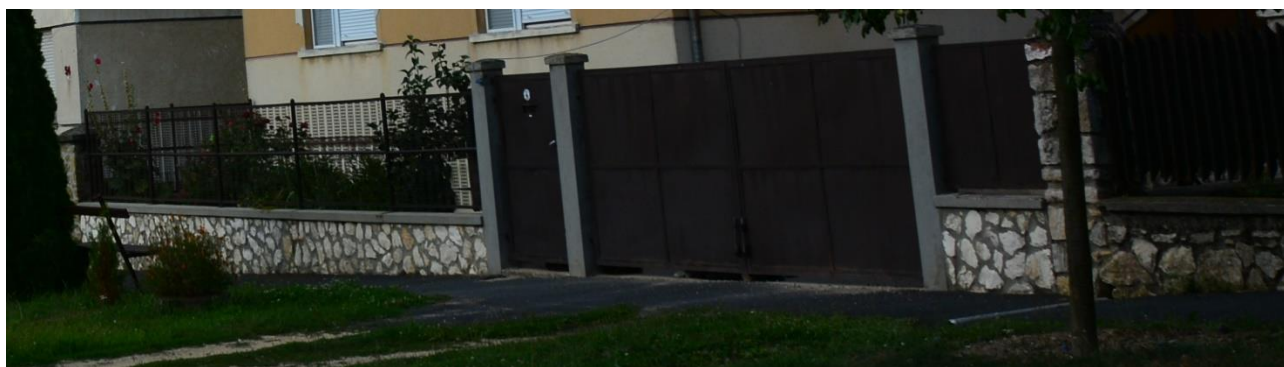
A településen az áttört fém- és fakerítések mellett a tömör kerítések is jellemzők. Az áttört kerítéseknél lábazat és falazott pillérek használata elfogadott. Mindegyik kerítéstípusnál fontos, hogy az épülettel harmonizáló színek alkalmazásával legyenek kialakítva.

Kerülendők a sövény és paneles kerítések, melyek nem illeszkednek a település karakteréhez.

A tömör kerítéseknél fontos, hogy felületképzésükben és anyaghasználatukban is harmonizáljanak az épületekkel.



Előkertés beépítésnél javasolt az áttört fa- és fémkerítések használata, melyek lábazattal is kialakíthatók. A lábazatok felületképzésekor sem szabad megfeledkezni a környezethez való illeszkedésről, így azokat festett vagy kő felületűnek célszerű kialakítani. Nem minden kép készült a településen.



Kerülendő az áttört kerítések bevonása belátást gátló anyaggal.



KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A növényalkalmazást jelentősen befolyásolja a potenciális vegetáció, mely itt a Pápa-Devecseri sík déli részén a cseres-kocsányos tölgyes. Ennek névadó fajai a kocsányos tölgy, illetve a csertölgy, melyek méretükből adódóan leginkább parkfának alkalmasak.

Elegyfajok közül jelentős a közönséges nyír, melynek alapfaján túl népszerűek a kiskerti telepítésre is alkalmas, kompakt fajtái.

Fontos megemlíteni a közönséges gyertyánt, melynek előnyös tulajdonsága, hogy jól metszhető, alakítható, így akár sövényt is nevelhetünk belőle.

Megemlítenéd még a vadrkörte, mely igen szép szoliter fáván nő, és ehető, fanyar ízű termése miatt is közkedvelt. Helyet kaphat szőlőskertekben is, akár csak a közönséges dió. Ugyancsak előfordul a társulásban a méretéből adódóan leginkább parkokba telepíthető mezei szil, melynek alapfaján túl választható különleges tarka levelű változata, a '*Variegata*' is.

Galagonyák közül az egybibés galagonya bátran ajánlható kiskertekbe, hiszen nem igényel nagy helyet, igénytelenségének és ellenállóságának köszönhetően pedig kiválóan alkalmas közterületi telepítésre is. Alapfajából nyírott, illetve nyíratlan sövény is kialakítható, oszlopos fajtája a '*Stricta*' és a keskeny, kúpos koronát nevelő '*Toba*' pedig utcáfásításra alkalmasak. Utóbbi halvány rózsaszín virágaival és sötétzöld leveleivel igazán különleges.

Cserjefélék közül elsősorban a húsos somot kell kiemelni, mely egykor a Somló lankáit borította. Tulajdonképpen erről a cserjeféléről kapta a vulkáni tanúhegy a nevét. Később helyére szőlőt telepítettek, így jelenleg is szőlőültetvények sokasága határozza meg a táj karakterét. A húsos som fajtái közül javasolható a '*Jolico*', melynek nagyméretű, C vitaminban gazdag termései finomak és rendkívül egészségesek; valamint a '*Kazanlak*', mely kifejezetten ellenálló kórokozók, kártevőkkel szemben.



Telepíthetünk bátran rózsaféléket is, melyek egész nyáron át elbűvölnek gyönyörű virágaikkal és illatukkal. Örökzöldek közül nyugodtan választható a közönséges boróka, melynek számos fajtáját ismerjük.

Helye van ezen kívül a cserjés pimpónak is a kertekben, közterületeken egyaránt, alkalmas alacsony nyíratlan sövénynek, talajtakarónak, de utak szegélyezésére is kiváló és egész nyáron virágzik.

Lágyszárúak alkalmazására is számos lehetőség nyílik kertekben, közterületeken egyaránt. Utóbbi esetében leginkább a nagyobb méretű, virágágyi fajok jöhetnek szóba, míg kertekben bátran létesíthetünk akár sziklakertet is, hiszen nem hat tájidegen elemként a területen. Miután a Somlót bazalttufa alkotja, célszerű ezt alkalmazni a sziklakertekben is, vagy ennek hiányában más, hozzá hasonló kőzetet.

A sziklakertekben megjelenhetnek párnás habitusú díszfüvek, például csenkeszek vagy sásfélék, de helyet kaphatnak különböző virágaikkal díszítő fajok is, mint például a sziklai ternye vagy különböző harangvirágok.

A kertek elrendezését illetően megállapítható, hogy a klasszikusnak vett előkertek kevésbé jellemzőek erre felé, a lakóházak általában telekhatáron állók. Mellettük az oldalkert díszítő funkciót tölt be, vagy autóbeállóként szolgál, haszonkerti felhasználásuk nem jellemző.

Gyakran ültetett növények ezekben az oldalsó kertrészekben a rózsák, illetve különböző örökzöldek: fenyők, tuják, borókák. Javasolható a kerítés szigorú vonalvezetésének oldására nyírott vagy nyíratlan sövények használata, például gyertyánnal vagy galagonyával, illetve miután jellemző a térségre a szőlőtermesztés, bátran létesíthető szőlőlugas is.





A Somlót alkotó bazalttufa változatos felhasználása jellemző a kertekben. Megjelenhet épületek, kerítések lábazatában, de akár sziklakertek kőanyagaként is.

Sziklakertet célszerű a kert hátsó felében a pihenőkertnél kialakítani, méghozzá nem kőkupacként, hanem meglévő épített elemhez, például lépcsőhöz, teraszhoz kapcsoltan. Ilyen formában indokolt a létesítése, kialakításával harmonikus összképet teremthetünk a kertben megidézve a táji adottságokat.

Helyet kaphatnak bennük a már említett évelőkön túl kisméretű terülő borókák, mint például a közönséges boróka *'Repanda'* fajtája, illetve a cserjés pimpók közül is ismerünk kisebb, sziklakertbe is telepíthető fajtákat, ilyen például az *'Elizabeth'*.

Ezek a sziklakertek a cserjékhez, fákhoz hasonlóan ugyancsak részt vesznek a homorú térfal kialakításában békés zugot teremtve a hátsókertben. Pihenőkerten túl akár kisebb veteményes is kialakítható, ahol különböző zöldségfélék, gyümölcsök termelhetők meg.

A természet- és tájképvédelmi szempontból növénytelepítésre javasolt fajok és a kerülendő, inváziós fajok listája a településképi rendeletben megtalálhatók. A képek nem a településen készültek.



ANYAGHASZNÁLAT

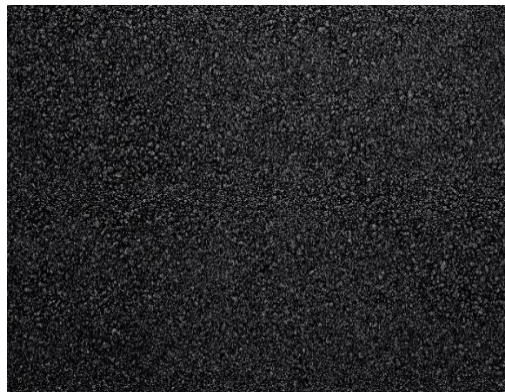
Dabronyon javasolt a cserép és természetes zszindely h jzaratok alkalmazása.



A településkép szempontjából k ros fémlemez és hullámpala használata kerülendő.



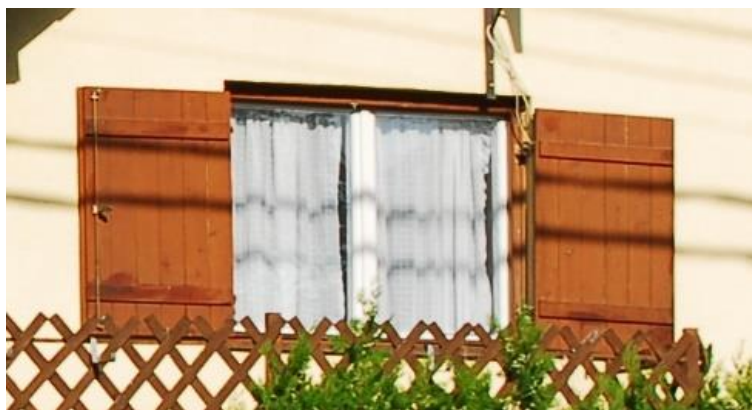
J rd kn l és g pkocsibe ll kn l a t rk  alkalmazása javasolt, m g az aszfalt és beton használata kerülendő. A képek nem a településen készültek.



AJTÓK, ABLAKOK, KAPUK



Dabrony építészeti karakteréhez és hagyományaihoz a sötét páccal kezelt fa ablakok és ajtók illeszkednek. Kerülendő a redőnytokos műanyag ablakok használata, javasolt helyettük korszerű, fa zsalugáteres ablakok elhelyezése. Nem mindegyik kép készült a településen.



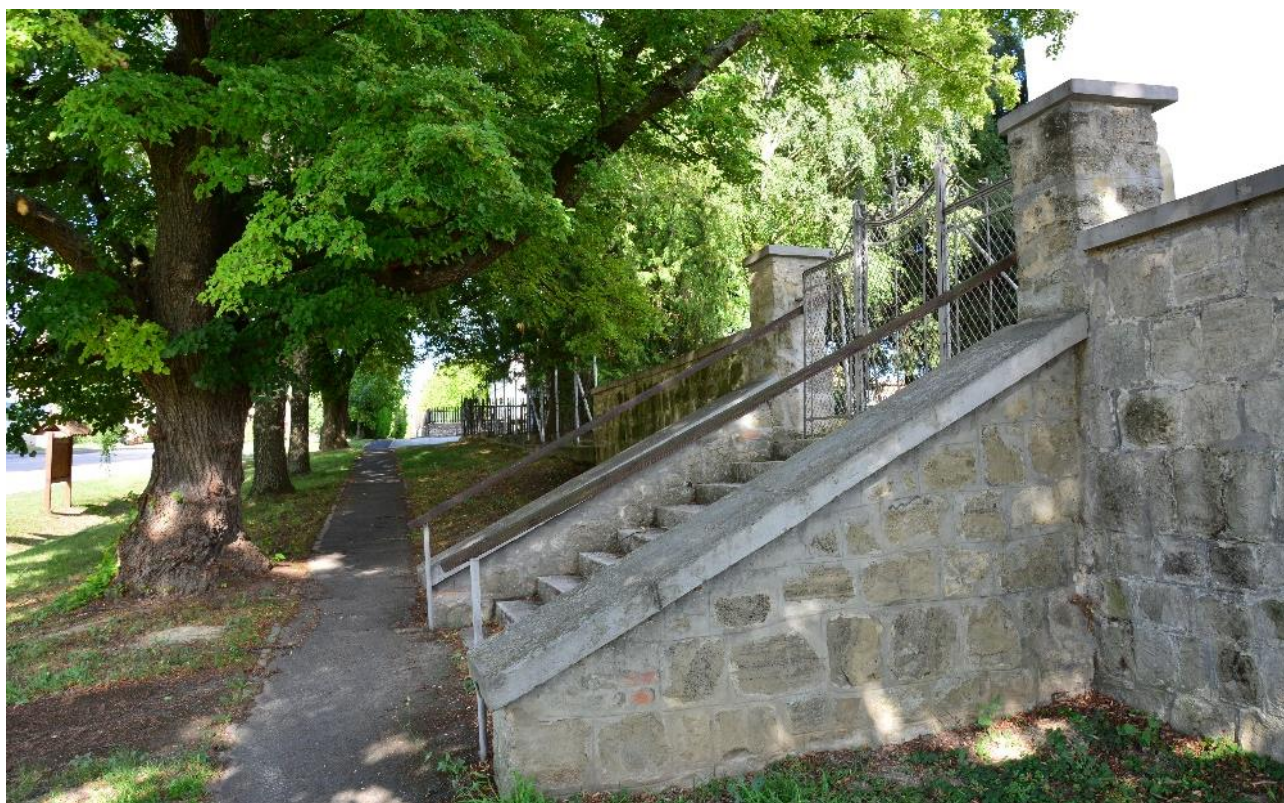
HOMLOKZATKÉPZÉS

Az utcai homlokzatoknak kiemelt szerepe van a településkép, az utcakép és az első benyomás kialakításában. A nyíláskiosztással, az épületmagassággal, a tetőforma kiválasztással és a telepítéssel törekedni kell a hagyományoknak megfelelő kivitelezésre. Vegyes arculatú településeknél az egyik legfontosabb feladat a település eredeti karakteréhez illeszkedő új házak építése és a meglévők karakterhű felújítása. Jellemző a két füstlyukú homlokzati kialakítás, gyakori a macskalépcső és kontyolt tető alkalmazása.



RÉSZLETEK

A népi építészet jellegzetes eleme az oromfalat lezáró csipkefal (lépcsősen rakott téglák sora), a szimmetrikusan elhelyezkedő füstlyuk, továbbá az orommezőt és a homlokzat alsó felét elválasztó díszítés. Vidéken jellemző a kő használata, építőanyagként és lábazat burkolatként. A díszítések jellemzően szimmetrikusan helyezkednek el az épületeken. Lakóházaknál az utcai homlokzatok díszítettsége volt gyakori.



Dabrony külterület

Dabrony beépítésre szánt külterületén több övezetet különböztetünk meg, melyek a gazdasági terület és a különleges terület. A gazdasági területen belül az ipari területeken önálló építményként többek közt ipari épületek, mezőgazdasági épületek, igazgatási épületek helyezhetők el.



TELEPÍTÉS

Gazdasági területeken jellemzően szabadonálló beépítési előírás van. A létesítmények telepítésekor figyelembe kell venni a területre vonatkozó környezetvédelmi előírásokat.



TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszög szerkezettől függően változhat.



TETŐFORMA:

Gazdasági területeken általában csarnokszerkezetek épülnek, melyek statikai számítások alapján, adott formában kerülnek megvalósításra.



ANYAG- és SZÍNHASZNÁLAT:

Az anyag- és színhasználat szintén szerkezetfüggő.

Nem minden kép készült a településen.

KÜLTERÜLET BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETE

A külterületi beépítéseket erősen korlátozni kell!

A Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületén, az ökológiai folyosó területén, a Natura 2000-es területeken, az erdő- és gyepterületeken, továbbá a vizes élőhelyeken teljes mértékben megbonthatatlan, beépítetlen táj a meghatározó arculati jellemző. Ezekben a területeken épület elhelyezése nem lehetséges. A felhagyott szántóterületeken törekedni kell az egykori természetes, őshonos növényállomány visszaállítására. A medencei területeken, természet- és tájképvédelmi szempontok miatt a gyepeket kell előnybe részesíteni. Inváziós növények telepítése kerülendő.

Erdőterületek: erdősítésnél, mezővédő erdősávoknál és takarófásításnál minden esetben honos fajokból álló, elegyes állományt kell telepíteni. Épület újonnan nem helyezhető el.

Vízfolyások: A község területén található forrásokat, felszíni vízfolyásokat, azok természetes partvonalát, természetes vagy természetközeli állapotban fenn kell tartani.

Közlekedési, közmű területek: Épület, buszváró kivételével nem helyezhető el. Fásítás, fasor kialakítása, pótlása során helyben honos fa- és cserjefajokat kell alkalmazni.

A mezőgazdasági övezetekben csak tájba illő épület létesíthető. Kerítés nagyparcellás szőlő vagy gyümölcsös esetén növényzettel kísért vadhálóval, vékony tartóoszlopokkal, tájvizsgálat függvényében létesíthető.

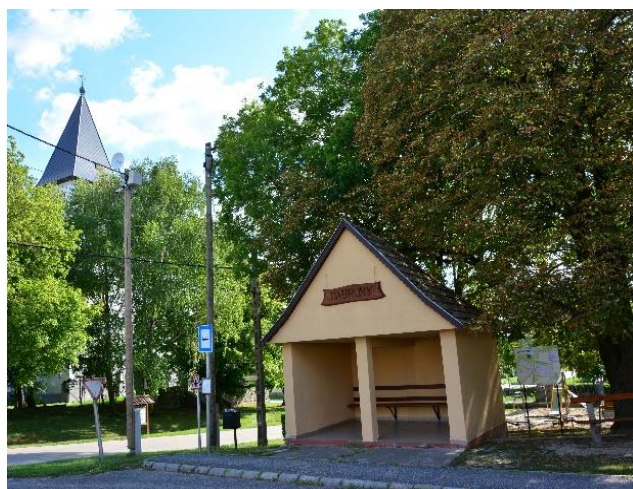
Kertes mezőgazdasági területen kerítés helyett sövényvel, szőlőkordonnal történő lehatárolás ajánlott, kivétel az erdőterülettel határos telekrész.

Ipari és mezőgazdasági üzemi területek: A létesülő épületek tömegét a környező lakóterületekhez igazodóan tagolni kell, nem létesíthető nagy, összefüggő, tagolatlan homlokzat vagy épülettömeg. Az anyag- és színhasználat tekintetében itt is a tájra jellemző, természetes anyagok használata javasolt. Épületcsoportnál azonos jellegű tetőkialakítást kell alkalmazni.

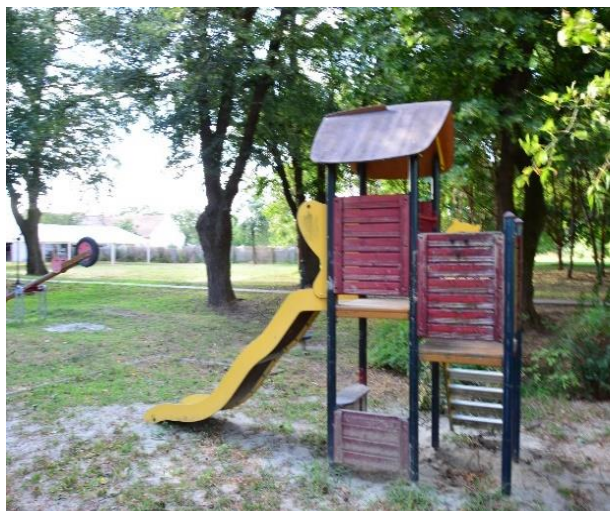


UTCÁK, TEREK

Dabrony egyik legkiemelkedőbb épülete a felújított Szent Lőrinc templom. A település központjában egy 1956-os emlékmű került elhelyezésre. A településen sok zöldfelület és teresedés található.



Dabrony egyik legnagyobb teresedése a sűrűn fásított park, mely a temető előtt található. A parkban több pihenő pont és játszótér került kialakításra, mely kiváló kikapcsolódási lehetőséget biztosít a faluban.



HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Dabrony falusias településén a fa táblák és vas cégérek elhelyezése javasolt reklámozás céljára. Nem mindegyik kép készült a településen.



Kerülendő a molinók, fényreklámok és óriásplakátok használata.



MAI PÉLDÁK

Új épületek építése a településkarakterbe illeszkedően

Új épületek építésekor figyelemmel kell lenni a múlt hagyományaira. Elsődlegesen fontos a népi mesterek által használt arányrendszer megtartása, másodlagosan pedig, hogy ahol lehetséges, ott anyaghasználatban is megmaradni a múltban használtaknál. Például kisméretű ablakok készülhetnek korszerű fa nyílászárókból, vagy a meszelt falak helyett lehet mai homlokzatvakolatokat használni. Új épületek részletképzéseiről sem szabad megfeledkezni, amelyek megmutatkozhatnak a kerítés elemein, a zsugátáereken, a kéménypilléreken stb.

Nem minden kép készült a településen.



Épületfelújítások a településkarakterbe illeszkedően

Hagyományos parasztházak felújításakor, bővítésekor fontos, hogy az épület eredeti karaktere megőrzésre kerüljön. A korszerűsítés a hagyományoknak megfelelő módon történjen. Például a nyílászárók cseréjénél kerüljük a műanyag ajtók és ablakok beépítését, ne helyezzünk el nagyobb ablakot vagy ne falazzunk be meglévő nyílást. Tartsuk meg az épületeken látható arányrendszert. Megfelelő részletképzésekkel és modern anyagok használatával környezetbe illeszkedő épületek valósulhatnak meg.





IMPRESSZUM

DABRONY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAP CÍM: www.dabrony.hu

E-MAIL CÍM: dabrony@invitel.hu

CÍM: 8485 Dabrony, Malom utca 10.

TELEFON: 06-30 278-1204

POLGÁRMESTER: Szakálné Berkes Erika

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: dabrony@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián

SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit, Pintér Réka

FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián

Dabrony, 2018. január 22.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!